

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРОЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет обліку та фінансів
Кафедра фінансів і кредиту

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

Петрук Ольга Володимирівна

УДК 651.1

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**КОНЦЕПЦІЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ
РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____Петрук О. В.

Керівник роботи
Недільська Л. В.,
к. е. н., доцент

Житомир – 2019

АНОТАЦІЯ

Петрук О.В Концепція управління фінансовими ризиками підприємницької діяльності. – Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр за спеціальністю 072 – «Фінанси, банківська справа і страхування». – Житомирський національний агроекологічний університет, Житомир, 2019.

В кваліфікаційній роботі викладено теоретичні, методичні та практичні аспекти управління фінансовими ризиками підприємницької діяльності. Теоретично обґрунтовано стратегію управління фінансовими ризиками підприємницької діяльності. Досліджено стан та ефективність управління фінансовими ризиками на підприємстві. Запропоновано шляхи удосконалення стратегії управління фінансовими ризиками на підприємстві.

Ключові слова: ризик, фінансові ризики, стратегія управління, управління ризиками, оцінка ризику.

SUMMARY

Petruk O. V. The concept of financial risk management of entrepreneurial activity. - Manuscript.

Qualification work for the master's degree in the specialty 072 - "Finance, Banking and Insurance". - Zhytomyr National Agroecological University, Zhytomyr, 2019.

The qualification work outlines the theoretical, methodological and practical aspects of managing the financial risks of entrepreneurial activity. The strategy of financial risk management of business activity is theoretically substantiated. The status and effectiveness of financial risk management at the enterprise are investigated. Ways to improve the strategy of financial risk management at the enterprise are suggested.

Keywords: risk, financial risks, management strategy, risk management, risk assessment.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	8
Висновки до розділу 1.....	13
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	14
Висновки до розділу 2.....	19
РОЗДІЛ 3. ПОБУДОВА КОНЦЕПЦІЇ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	21
Висновки до розділу 3.....	28
ВИСНОВКИ.....	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	30

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Нестабільність та непередбачуваність економічної ситуації в Україні впродовж останніх років значною мірою загострили проблему посилення впливу фінансових ризиків. Управління фінансовими ризиками набуває особливого значення в процесі управління діяльністю усіх господарських суб'єктів.

Проблемам управління фінансовими ризиками на підприємстві присвячено дослідження таких вітчизняних науковців як: Васильців Т.Г., Загірняк М. В., Куцик П. О., Нескородєв С. М., Сокорівський В. М., Стефаняк В. І., Сокорівська М. В. та інші. Не зважаючи на ґрунтовні дослідження вітчизняних та закордонних науковців нестійка природа ризику потребує постійного удосконалення існуючих підходів з метою вчасного його виявлення та успішного управління.

Мета і завдання дослідження. Метою даного дослідження є виявлення особливостей та побудова концепції управління фінансовими ризиками підприємницької діяльності. Досягнення мети зумовило необхідність постановки та вирішення таких завдань:

- узагальнити теоретичні положення, які стосуються проблеми управління підприємницькими ризиками;
- дослідити види та фактори підприємницьких ризиків і сфери їх виникнення;
- ідентифікувати фінансові ризики, які впливають на діяльність досліджуваного підприємства;
- здійснити аналітичну оцінку ризиків підприємницької діяльності досліджуваного підприємства;
- розробити концепцію управління підприємницькими ризиками суб'єктів господарювання.

Об'єктом дослідження є процес управління фінансовими ризиками підприємницької діяльності.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних і практичних аспектів концепції управління фінансовими ризиками підприємницької діяльності за матеріалами ПАФ «Дружба».

Методи дослідження. Дослідження здійснювалось на основі системного методу наукового пізнання економічних явищ і процесів, адаптованого щодо проблем управління фінансовими ризиками виробничих підприємств. Дослідження проводилося із застосуванням методів *наукової абстракції, індукції, дедукції* (у дослідженні концепції управління фінансовими ризиками підприємницької діяльності); *логічного аналізу* (при визначенні проблем та шляхів управління фінансовими ризиками підприємства); *монографічного* (при виявленні особливостей управління ризиками у досліджуваному підприємстві); *розрахунково-конструктивного* та *статистико-економічного* (для оцінки стану та тенденцій впливу фінансових ризиків на діяльність виробничого підприємства); *факторного аналізу* (для виявлення ступеня впливу окремих показників на прибутковість підприємства); *комбінованого прогнозування* (при прогнозуванні рівня ризику прибутковості підприємства).

Елементи наукової новизни одержаних результатів. В процесі дослідження сформовано ключові елементи концепції управління фінансовими ризиками та здійснено прогнозування прибутковості сільськогосподарського підприємства, які дають підстави для побудови ефективної системи управління ризиками сільськогосподарського підприємства.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості впровадження концепції управління ризиками у процес фінансового менеджменту сільськогосподарського підприємства.

Результати дослідження апробовано на науково-практичних конференціях:

1) «Студентські наукові читання 2018» (30 листопада 2018 р., ЖНАЕУ) – доповідь на тему: «Систематичні фінансові ризики в діяльності підприємства»;

2) «Фінансове забезпечення економіки» (30 травня 2019 р., ЖНАЕУ) – доповідь на тему: «Оцінка впливу фінансових ризиків на операційну діяльність підприємства»;

3) «Студентські наукові читання 2019» (20 листопада 2019 р., ЖНАЕУ) – доповідь на тему: «Оцінка ризику прибутковості сільськогосподарського підприємства».

Структура роботи. Основний текст роботи викладено на 26 сторінках комп'ютерного тексту. Ілюстративний матеріал представлено у вигляді 7 таблиць та 4 рисунків. Структурно робота включає вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел (40 найменувань).

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі здійснено дослідження теоретико-методичних та прикладних аспектів управління фінансовими ризиками сільськогосподарського підприємства. Результати дослідження дозволили сформулювати наступні висновки:

1. Встановлено, що підприємницький ризик є невід'ємною складовою будь-якого виду господарської діяльності, виникає в результаті існування невизначеності зовнішнього та внутрішнього середовища підприємницького господарства, а рівень окремих видів ризиків зумовлюється впливом ризикоутворюючих факторів. Фінансовий ризик – це ризик, який виникає при здійсненні фінансової діяльності підприємництва чи фінансових угод. Усі фінансові ризики можна віднести до внутрішніх та зовнішніх ризиків, які чинять прямий чи опосередкований вплив на результати діяльності підприємства. Фінансові ризики можуть бути систематичними (некерованими) та внутрішніми (керованими), що визначає специфіку методів і прийомів управління ними.

2. Обґрунтовано, що зовнішні фінансові ризики чинять прямий чи опосередкований вплив на результати діяльності підприємства і не підлягають впливу на рівні окремих підприємств, однак більш детальне їх вивчення сприяє розробці індивідуальних заходів, які здатні значно пом'якшити негативний вплив. При ефективному управлінні ризиками потрібно застосовувати наукові розробки, вміло групувати поширені методи та застосовувати їх у щоденній роботі. Простіше управляти фінансовими ризиками підприємства коли вони є простими, практичними та прозорими та відповідають стратегічним цілям підприємства.

3. Встановлено, що основні механізми управління фінансовими ризиками сільськогосподарського підприємства базуються на вчасній та повній ідентифікації різноманітних ризиків, які можуть спричиняти як негативний, так і позитивний вплив на його діяльність. Загалом, найбільш

вагомими ризикоутворюючими факторами, які визначають результати господарювання та впливають на фінансовий стан підприємства є обсяги доходів і витрат, що формують запас фінансової міцності та відображають ефективність операційної й фінансової діяльності

4. Доведено, що проблема ідентифікації та оцінки впливу фінансових ризиків на діяльність сільськогосподарських підприємств пов'язана з багатовекторним їх формуванням та подальшим проявом. Ймовірність настання та глибина впливу фінансових ризиків може знаходитися у площині екологічних, економічних, соціальних, технологічних та інших аспектів діяльності підприємства. Ефективне та результативне управління фінансовими ризиками, яке полягає у вчасній ідентифікації, достовірній оцінці та підборі ефективних методів управління сприятиме успішному розвитку підприємства.

5. Доведено, що ефективність і стійкість підприємства безпосередньо залежать від раціональності та гнучкості внутрішніх взаємозв'язків та стійкості зовнішніх відносин. Тому, щоб діяльність підприємства була ефективною, слід вчасно виявляти можливі ризики та формувати стратегію розвитку з врахуванням концепції управління фінансовими ризиками. У такій концепції мають бути враховані обов'язкові етапи: проблема, яка потребує розв'язання; мета і етапи реалізації; шляхи та способи розв'язання проблеми; очікувані результати; обсяг необхідних ресурсів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Башнянин Г.І. Фінасова стійкість суб'єктів господарювання та шляхи її покращення. *Економіка і суспільство*, 2015. Вип. 1. С. 65-68.
2. Бердинець М. Д., Сурженко А. В. Фінансовий менеджмент у малому бізнесі : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2016. 352 с.
3. Бланк І.А. Інвестиційний менеджмент: навчальний курс. 2-е изд., К. : Ельга, Ніка-Центр, 2006. 552 с.
4. Бутов А. М. Фінансовий аутсорсинг та його застосування в управлінні підприємством, 2016. С. 91-94.
5. Васюренко О.В. Ризик як складова економічних процесів. *Фінанси України*, 2015. № 7. С. 68-74
6. Воронкова, Т. Є. Безпалькі Н. Ю. Шляхи підвищення прибутковості підприємства в умовах нестабільного середовища: практика та досвід. *Інвестиції: практика та досвід*, 2016. № 19. С. 42- 44.
7. Гуменюк В.С. Прибутковість підприємства як результат його розвитку : Науково-технічна конференція факультету менеджменту. 2016 р. URL: <http://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2016/schedConf/presentations> (дата звернення 16.09.19).
8. Гуменюк В.С.. Фактори зростання прибутку підприємства. *Молодий вчений*, 2016. №7(34). С. 46-49.
9. Гуменюк В.С. Єпіфанова І. Ю. Методика оцінювання прибутковості підприємства: *Економіка і суспільство*, 2017.№12. С.251-254
10. Джеджула В. В. Єпіфанова І. Ю. Іванчик Т. В Фактори впливу на формування прибутку підприємств. *Modern Economics*, 2019. №14. С. 81-86.
11. Диба М.І. Основні джерела фінансових ризиків. *Фінанси підприємств*, 2016. № 5. С. 101-111.

12. Жадько К.С. Котенко В.С. Теоретико-методичні підходи до формування прибутку підприємства і шляхів його збільшення. *Молодий вчений*, 2016. № 10 (37) С. 373-376
13. Жигалкевич Ж.М., Фісенко Е.С. Система управління прибутком як умова ефективного функціонування підприємства. *Економіка і суспільство*, 2016. №4. С.145-148.
14. Загірняк М. В. Економіка підприємства: магістерський курс. Ч.2 Кременчук, 2015. 756 с.
15. Захарова Н. Механізм управління фінансовими ризиками аграрних підприємств. *Вісник СНАУ*, 2011. С. 164-167.
16. Зянько В.В., Фурик В.Г., Вальдшмітт І.М. Фінанси підприємств : навч. посіб. Частина 1. Вінниця : ВНТУ, 2016. 126 с.
17. Ковальчук Т.Г. Вплив інтеграційних процесів на формування стратегії зовнішньоекономічної діяльності підприємств України. *«Young Scientist»*, 2016. С. 55-59.
18. Коленда Н.В. Поняття системи ризик-менеджменту підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*, 2018. Випуск 22. С. 398-401.
19. Колібаба Р. Дії щодо мінімізації ризиків в аграрному секторі. URL : <http://minfin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article> (дата звернення 03.10.19)
20. Лакіза В.В. Ризик регулювання у процесі планування виробничо-господарської діяльності підприємства. *Менеджмент та підприємництво*. 2015. № 819. С. 58–65.
21. Левченко М. О. Методи оцінки ризиків зовнішньоекономічної діяльності машинобудівного підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*, 2010, № 6, Т. 3. С. 190-194.
22. Лойко В. В. Несенюк Є. С. Шляхи збільшення обсягу прибутку та підвищення дієвості управління прибутком промислового підприємства в сучасних умовах господарювання. *International Scientific Journal*). 2015. № 7

23. Лукьяненко А.В. Кузьмичева И.А. Управление финансовыми рисками предприятия. *Журнал прикладных и фундаментальных исследований*. 2015. №8. С. 129-131.
24. Математичне моделювання в управлінні інвестиційною привабливістю
URL : dspace.uzhnu.edu.ua (дата звернення 03.10.19)
25. Мельник Л. Л Факторний аналіз прибутковості сільськогосподарських підприємств. *Агросвіт*, 2016. №9. С. 8.
26. Міщенко К. Прибутковість підприємства та шляхи її підвищення: *Інтернаука*. 2017. № 2 (2). С. 105-107
27. Орлик О.В. Іванілова О.С. Аналіз факторів впливу на економічну безпеку підприємств та методи захисту від загроз і нейтралізації їх наслідків: колективна монографія. Харків : ХНУБА, 2015. С. 154-165.
28. Орлик О.В. Фінансові ризики в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства : *Інноваційна економіка*. 2016. № 5-6. С. 218-223.
29. Паляниця В. А., Пулюя І. Складові стратегії попередження ризиків у господарській діяльності підприємства. *Ефективна економіка*, 2010. № 5.
30. Петрашук В., Чернецька Н., Кругляно А. В. Методичні основи концепції управління ризиками підприємницької діяльності. URL : <http://intkonf.org/index.php?s=%EF%EE%EA%E0%E7%25&paged=192>
(дата звернення 23.08.19)
31. Петрук О. В. Систематичні фінансові ризики в діяльності підприємства. *Студентські наукові читання 2018* : матеріали студентської науково-практичної конференції, 30 листопада 2018 р., Житомир: ЖНАЕУ. С. 214-216.
32. Петрук О. В. Оцінка впливу фінансових ризиків на операційну діяльність підприємства. *Фінансове забезпечення економіки* : матеріали студентської науково-практичної конференції, 30 травня 2019 р., Житомир: ЖНАЕУ. С. 148-151.

33. Петрук О. В. Оцінка ризику прибутковості сільськогосподарського підприємства. Студентські наукові читання 2019 : матеріали студентської науково-практичної конференції, 20 листопада 2019 р., Житомир: ЖНАЕУ. С. 118-122.
34. Письменна Т.В. Фінансові ризики в господарській діяльності підприємства. *Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки*. 2015. № 3. С. 151-158.
35. Солдатенко В. Сучасні проблеми підприємства. *Вісник податкової служби України*. № 22/2008. С. 33.
36. Куцик П.О. Васильців Т.Г., Сокорівський В.М., Стефаняк В.І., Сокорівська М.В. *Управління фінансовими ризиками : навч. посібник* Львів. 2016. 318с.
37. Школьник І. О., Дейнека О. В. Боярко І. М. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. К. : «Центр учбової літератури» 2016. 368 с.
38. Васьківська К. В., Сич О. А. Фінансовий менеджмент : навч. посібник Львів : «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2017. 236 с.
39. Кірейцева Г. Фінансовий менеджмент : навч. посібн. / за ред. проф. К.: ЦУЛ. 2002. 496 с.
40. Бігдан І.А. Лачкова Л.І., Лачкова В.М. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Харків: ХДУХТ, 2017. 202с.
41. Шевченко О. М. Шевченко О. О. Аналіз тенденцій розвитку аутсорсингу фінансових послуг в світі та Україні. *Молодий вчений*. 2017. №10. С. 1109-1112.
42. Школьник І.О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник К.: Ліра, К. 2015. 301с.